

Összefoglaló táblázat az Európai Unió egyes tagállamaiban a COVID 19 járvány kapcsán bevezetett intézkedések jogi háttéréről

	Rendkívüli intézkedések jogalapja és elrendelője	Rendkívüli intézkedések fenntartása/meghosszabbítása	Maximális időtartam/véghatáridő	Parlament szerepe	Kormány szerepe	Alkotmányos korlátok	Derogáció az Emberi Jogok Európai Egyezményétől
AUSZTRIA	különleges jogrendről az alkotmány nem rendelkezik a különleges intézkedések alapja a parlament által elfogadott törvény		2020. december 31. (parlament meghatározott) által	a rendkívüli intézkedések tárgyi hatályának (felhatalmazás terjedelme) és időtartamának meghatározása	törvénycsomagokra vonatkozó javaslat előterjesztése állampolgárok egészségét, biztonságát szolgáló intézkedések elfogadása a felhatalmazás keretei között (miniszterek)	nincs különleges jogrendről az alkotmány nem rendelkezik	nincs
BELGIUM	különleges jogrendről az alkotmány nem rendelkezik Kormány (nemzeti védekezési terv aktiválása) parlament (felhatalmazási törvény megalkotása)		3 hónap (parlament meghatározott) által	felülvizsgálja a szövetségi Kormány által a különleges felhatalmazás keretében hozott intézkedéseket; (dönt a meghosszabbításról)	a szövetségi kormány törvényeket módosíthat és újakat alkothat, de kizárólag azokon a szakterületeken, amelyeket a „felhatalmazási törvény” meghatároz.	az alkotmány alkalmazása nem függeszthető fel egyéb követelményeket az Államtanács vezetett le (pl. határozott idő, nemzetközi jogi szabályok tiszteletben tartása)	nincs
BULGÁRIA	a szükségállapotot a parlament rendelte el és dönt a fenntartásáról		1 hónap (parlament meghatározott és már egyszer meghosszabbított)	szükségállapot elrendelése és fenntartása, intézkedések kereteinek kijelölése	a szükségállapot elrendeléséről szóló parlamenti döntés végrehajtása (gyakorlatban elsősorban törvénymódosítások és operatív intézkedések révén)	az alkotmányban tételesen felsoroltak kivételével az alapjogok további törvényi korlátozása lehetséges; a parlament megbízatása a rendkívüli körülmények végéig meghosszabbodik az alkotmánybíróság működése nem függeszthető fel	nincs
CIPRUS	járványügyi törvény alapján elrendelt különleges intézkedések (nem különleges jogrend) alkalmazandó		nincs	járványügyi törvény határozza meg a Kormány mozgásterét	dönt a járványügyi törvényben foglaltak alkalmazhatóságáról egy betegség vonatkozásában; a járványügyi törvényben meghatározott területeken intézkedéseket fogadhat el, rendeleteket alkothat	nem az alkotmányban tételezett szükségállapot alkalmazandó (de szükségállapot esetén lehetővé teszi az alkotmány egyes rendelkezéseitől eltérést, és a parlament hatáskörein túl további garanciát nem tartalmaz)	nincs
CSEHORSZÁG	Kormány döntött a szükségállapot elrendeléséről	Kormány a Képviselőház előzetes hozzájárulásával	30 nap (meghosszabbítható – erre egyszer már sor került)	hozzájárul a szükségállapot meghosszabbításához, dönthet a szükségállapot megszüntetéséről a lejárat előtt; kerettörvény határozza meg a Kormány által tehető intézkedéseket	döntés a szükségállapotról; a válságkezelésről szóló törvényben meghatározott hatáskörök gyakorlása	nincs (a szükségállapot részleteit törvény szabályozza)	nincs
DÁNIA	járványügyi törvény gyorsított eljárásban elfogadott módosítása alapján elrendelt különleges intézkedések (nem különleges jogrend) alkalmazandó		2021. március 1-ig (a járványügyi törvény módosításának automatikus hatályon kívül helyezése)	gyorsított eljárásban elfogadta a járványügyi törvény módosítását	egészségügyi miniszter széles körű felhatalmazást kap	nem az alkotmányban tételezett szükségállapot alkalmazandó (rendkívüli helyzetben a király jogköreire utal az alkotmány)	nincs
ÉSZTORSZÁG	a veszélyhelyzetet a Kormány rendelte el és dönt a meghosszabbításáról		2020. május 1-ig (a Kormány döntése alapján; meghosszabbítható)	a válsághelyzetről szóló törvény jelöli ki a Kormány mozgásterét	dönt a veszélyhelyzet elrendeléséről és megszüntetéséről, a válsághelyzetről szóló törvényben foglalt hatásköröket gyakorolhatja	nincs (szükségállapot esetére állapít meg garanciákat – pl. időtartam, választások kizárása stb.)	van

	Rendkívüli intézkedések jogalapja és elrendelője	Rendkívüli intézkedések fenntartása/meghosszabbítása	Maximális időtartam/véghatáridő	Parlament szerepe	Kormány szerepe	Alkotmányos korlátok	Derogáció az Emberi Jogok Európai Egyezményétől
FINNORSZÁG	Kormány a köztársasági elnökkel egyetértésben dönt, a döntést a parlamentnek jóvá kell hagynia	Kormány a parlament jóváhagyásával	6 hónap (meghosszabbítás szintén 6 hónapra – a válsághelyzeti törvény alapján)	a válsághelyzetről szóló törvényben kijelöli a válsághelyzet alkalmazásának kereteit; dönt a válsághelyzet elrendelésének és meghosszabbításának, valamint a kormány válsághelyzeti rendeleteinek jóváhagyásáról	a válsághelyzetről szóló törvényben foglalt intézkedéseket foganatosíthat; kezdeményezi a válsághelyzet kihirdetését és fenntartását	a külön törvényben foglalt felhatalmazás alapján foganatosított intézkedések az alapjogokat csak a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban és a szükséges mértékben korlátozhatják	nincs
FRANCIAORSZÁG	sajátos, egészségügyi válsághelyzet alkalmazandó (külön törvény alapján), meghosszabbításáról a parlament dönt		2 hónap (meghosszabbításáról törvény rendelkezik)	egészségügyi törvény jelentette keretek (felhatalmazás) megadása, 1 hónapon túli fenntartásról döntés	egészségügyi válsághelyzet elrendelése; külön törvények szerinti intézkedések alkalmazása	nincs	nincs
GÖRÖGORSZÁG	a Kormány által elfogadott, és a parlament által megerősített törvényerejű rendeletek irányadók (nem különleges jogrend)		a törvényerejű rendeletek kimondják, hogy az intézkedések meghatározott időtartamra szólnak	a különleges helyzetben alkotott törvényerejű rendelet jóváhagyása (felhatalmazás)	törvényerejű rendeletben foglalt felhatalmazások végrehajtása	nem az alkotmányban tételezett rendkívüli állapot alkalmazandó (rendkívüli állapotra az alkotmány tartalmaz részletes rendelkezéseket)	nincs
HOLLANDIA	egészségügyi törvény alapján elrendelt különleges intézkedések (nem különleges jogrend) alkalmazandó a COVID-járványra történő alkalmazhatóságról miniszteri rendelet döntött (ezt 8 héten belül a parlamentnek törvénymódosítás formájában kell előterjeszteni)		nincs (parlament döntése jelölheti ki – törvénymódosítás elutasításával)	az egészségügyi törvény járványra történő alkalmazhatóságáról szóló törvénymódosításról döntés (bármelyik ház elutasítja, az alkalmazhatóság megszűnik)	az egészségügyi törvény jelöli ki a miniszterek, helyi és közigazgatási hatóságok hatásköreit; miniszternek kiterjedt rendeletalkotási felhatalmazás	nem az alkotmányban tételezett szükségállapot alkalmazandó (szükségállapot esetére részletes szabályokat tartalmaz)	nincs
HORVÁTORSZÁG	polgári védelemről szóló törvény szerinti intézkedések (nem különleges jogrend)		nincs	polgári védelemről szóló törvény módosítása, a végrehajtó hatalom szerveinek eljárására vonatkozó keretek	védekezési intézkedések koordinálása; a polgári védelmi főigazgatóság döntési jogosultságai kibővítésre kerültek	nem az alkotmányban tételezett rendkívüli állapot alkalmazandó (az alkotmány az állam létét fenyegető veszélyek esetére tartalmaz pl. alapjogok korlátozását érintő garanciákat)	nincs
ÍRORSZÁG	közegészségügyi szabályozás módosításával adott felhatalmazás irányadó (nem különleges jogrend); fenntartása a parlament két házának egyetértésével		2020. november 9. (meghosszabbítható a parlament két házának egyetértésével)	a közegészségügyi törvény módosításával megteremtette a speciális fellépés lehetőségét	közegészségügyi törvényben foglalt intézkedések végrehajtása (miniszteri szinten)	nincs (az alkotmány alapvetően a hadiállapotról tesz említést)	nincs
LENGYELORSZÁG	a járványügyi állapotot az embereket érintő fertőző betegségek megelőzését szolgáló 2008-as törvény alapján, egészségügyi miniszteri rendeletben hirdették ki (nem különleges jogrend)		nincs	a járványügyi törvény határozza meg az alkalmazható rendelkezéseket	egészségügyi miniszter rendeli el a járványügyi állapotot; külön törvény tartalmazza a COVID járványra alkalmazható intézkedéseket	nem az alkotmányban tételezett különleges jogrend alkalmazandó (a különleges jogrend esetére részletes szabályokat tartalmaz)	nincs
LETTORSZÁG	rendkívüli állapot elrendeléséről a Kormány döntött a parlament jóváhagyásával	rendkívüli állapot meghosszabbításáról a Kormány dönt a parlament jóváhagyásával	max. 3 hónap, ami 3 hónapra meghosszabbítható (áprilisi törvénymódosítás rendelkezett a többszöri meghosszabbítás lehetőségéről)	elrendelésre, meghosszabbításra vonatkozó döntés jóváhagyása törvény sorolja fel a lehetséges intézkedéseket	kezdeményezi a rendkívüli állapot kihirdetését, meghosszabbítását, dönt annak végéről; lehetséges intézkedéseket törvény tartalmazza	nincs (az alapjogok korlátozhatóságáról, alkotmányos intézmények működésének fenntartásáról a különleges jogrendről szóló törvény szól)	van

	Rendkívüli intézkedések jogalapja és elrendelője	Rendkívüli intézkedések fenntartása/meghosszabbítása	Maximális időtartam/véghatáridő	Parlament szerepe	Kormány szerepe	Alkotmányos korlátok	Derogáció az Emberi Jogok Európai Egyezményétől
LITVÁNIA	vészhelyzet a polgári védelemről szóló törvény alapján (nem különleges jogrend)		nincs	járványügyi és polgári védelmi törvények jelölik ki az intézkedések kereteit	vészhelyzet kihirdetése, polgári védelemről szóló törvény szerinti intézkedések	nem az alkotmányban tételezett különleges jogrend alkalmazandó (a különleges jogrend esetére részletes szabályokat tartalmaz)	nincs
LUXEMBURG	Nagyherceg (kormány javaslatára)	Képviselőház 2/3-os többséggel	10 nap, meghosszabbítás 3 hónapra (alkotmány rögzíti)	csak a válsághelyzet meghosszabbításában van szerepe	a kormány (a Nagyhercegen keresztül) a törvényhozás jóváhagyása nélkül hozhat intézkedéseket, de azoknak szükségesnek, arányosnak, kell lenniük, az alkotmánynak és nemzetközi jognak meg kell felelniük	a válsághelyzet alapvető szabályait (időtartam, szükségesség, arányosság, nemzetközi jogi megfelelés) az alkotmány rögzíti a parlament a válsághelyzet alatt nem oszlatható fel	nincs
MAGYARORSZÁG	a vészhelyzet kihirdetéséről a Kormány dönt	Kormány az Országgyűlés felhatalmazása alapján	15 nap, kivéve, ha a Kormány az Országgyűlés felhatalmazása alapján a rendeletek hatályát meghosszabbítja (az Országgyűlés törvényben felhatalmazta a Kormányt a rendeletek hatályának a vészhelyzet megszűnéséig való meghosszabbítására)	dönt a vészhelyzeti intézkedések hatályának fenntartásáról; törvényben kijelöli a Kormány intézkedéseinek terjedelmét; felhatalmazás visszavonása a vészhelyzet megszűnése előtt; döntés a törvény hatályvesztéséről a vészhelyzet megszűnésével	a koronavírus elleni védekezésről szóló törvény szerinti szükséges és arányos intézkedések alkalmazása	Alaptörvény nem függeszthető fel Alkotmánybíróság működése nem korlátozható az alaptörvényben foglaltakon túl nem korlátozható alapjogok körét az alkotmány tartalmazza	nincs
MÁLTA	közegészségügyi vészhelyzet a közegészségügyi törvény alapján		nincs	közegészségügyi törvény jelöli ki az intézkedések kereteit	a közegészségügyi főmegbízott dönt a vészhelyzet kihirdetéséről, és a törvényben meghatározott intézkedéseket hozhat	nincs (nem a különleges jogrendre vonatkozó szabályok alkalmazandók)	nincs
NÉMETORSZÁG	polgári válsághelyzetben alkalmazandó különleges jogrend nincs; járványügyi védekezésről szóló törvény általános rendelkezései irányadók		a járványhelyzet megszüntetésével, de legkésőbb 2021. március 31.	a járványügyi törvény március végi módosítása alapján a Bundestag nemzeti jelentőségű járvány fennállása és megszűnése megállapításáról dönt	a szövetségi kormány elsősorban koordinatív feladatokat lát el; a járványügyi védekezésről szóló törvény szerinti érdemi hatáskörök a miniszteré	nincs (részletesen – különleges jogrendként – csak a katonai védelmi helyzetet szabályozza)	nincs
OLASZORSZÁG	polgári védelemről szóló törvényerejű rendelet szerinti nemzeti vészhelyzet kihirdetéséről és visszavonásáról a Kormány dönt		12 hónap (egyszer 12 hónappal meghosszabbítható)	válságkezeléshez kapcsolódó törvénymódosítások elfogadása	vészhelyzet elrendelése, visszavonása, szükséges intézkedések foganatosítása rendeleti úton	nincs (az alkotmány csak a hadiállapokra utal)	nincs
PORTUGÁLIA	elnöki rendelet a Kormánnyal való konzultációt követően, parlamenti felhatalmazással	az elrendelésnél követően azonos eljárásrendben	15 nap (a letelte után megújítása szükséges) a szükségállapot május 2-án lejárt, és nem került megújításra	szükségállapot elrendelésének és meghosszabbításának jóváhagyása, szükségállapot rendelkezések ellenőrzése; a Kormány által a szükségállapot megszűnését követően a megtett intézkedésekről benyújtott beszámoló értékelése	szükségállapot intézkedések végrehajtása, visszavonásról, hatály szűkítéséről szóló elnöki rendelet megerősítése; a szükségállapot megszűnését követően részletes, dokumentált beszámoló benyújtása a parlamentnek az intézkedésekről	parlament nem oszlatható fel, az alkotmány nem vizsgálható felül, a jogok gyakorlásának felfüggesztésére vonatkozóan részletes rendelkezéseket tartalmaz	nincs
ROMÁNIA	szükségállapotot az elnök hirdeti ki, 5 napon belül a parlament dönt a jóváhagyásról		30 nap (meghosszabbítható)	jóváhagyja a szükségállapot elrendelését, módosítását, megszüntetését	a szükségállapot elrendeléséről szóló elnöki rendelet szerinti hatáskörök gyakorlása	parlament nem oszlatható fel (a nem korlátozható alapjogok felsorolását a különleges jogrendre vonatkozó sürgősségi rendelet tartalmazza)	van
SPANYOLORSZÁG	a riadóállapot (első, kezdeti) kihirdetéséről a Kormány döntött	minden alkalommal a Kormány tesz javaslatot, amelyet a parlament (képviselőház) hagy jóvá	15 nap (meghosszabbítható)	a riadóállapot minden meghosszabbításának engedélyezése, meghosszabbítás idején irányadó feltételek meghatározása	riadóállapot első kihirdetése 15 napra; meghosszabbításra való javaslatétel, szükséges intézkedések végrehajtása	parlament nem oszlatható fel; alkotmányos szervek működését nem befolyásolja különleges jogrend a Kormány felelősségét nem érinti	nincs

	Rendkívüli intézkedések jogalapja és elrendelője	Rendkívüli intézkedések fenntartása/meghosszabbítása	Maximális időtartam/véghatáridő	Parlament szerepe	Kormány szerepe	Alkotmányos korlátok	Derogáció az Emberi Jogok Európai Egyezményétől
SVÉDORSZÁG	polgári válsághelyzetben nincs lehetőség különleges jogrend bevezetésére; az járványügyi törvény alkalmazhatóságáról döntött a Kormány a járványügyi törvény módosítása rendeletalkotási felhatalmazást ad a Kormánynak	rendeletalkotási felhatalmazás: 2020. április 18-tól június 30-ig (egyéb hatáskörökre nincs)	a járványügyi törvény módosítása felsorolja, hogy a kormány mely területeken hozhat rendeleti szabályozást, ha a parlament döntését nem lehet bevárni; az így elfogadott kormányrendelet fenntartásáról, módosításáról való döntés	rendeletalkotás és intézkedési jogkörök a járványügyi törvénynek megfelelően (egyéb törvénymódosítások kezdeményezése rendes eljárásban)	nincs (polgári válsághelyzetben nincs lehetőség különleges jogrend bevezetésére)	nincs	
SZLOVÁKIA	szükséghelyzet elrendelése és visszavonása a Kormány hatáskörében van	90 nap	a különleges jogrendre vonatkozó törvényi szabályozás határozza meg a Kormány mozgásterét (egyéb törvénymódosítások gyorsított eljárásban)	a különleges jogrendre vonatkozó törvényi szabályozás határozza meg a Kormány mozgásterét	alapjogok korlátozása csak törvényben és az alkotmányban foglalt feltételeknek megfelelően történhet	nincs	
SZLOVÉNIA	járványügyi törvény alapján elrendelt különleges intézkedések (nem különleges jogrend) alkalmazandó	a Kormány a járványügyi helyzetet hetente felülvizsgálja (és ennek alapján dönthet a megszüntetésről) (az alkotmánybíróság határozata alapján)	járványügyi törvény határozza meg a Kormány mozgásterét	Kormány dönt az elrendelésről és megszüntetéséről	nem az alkotmányban tételezett szükségállapot alkalmazandó (szükségállapot esetére részletes szabályokat tartalmaz)	nincs	